

Відділ освіти виконавчого комітету Глобинської міської ради
Глобинський ліцей №1 ім. В. Є. Курченка Глобинської міської ради

«СЛАВА УКРАЇНІ!»

Збірник патріотичних переказів
з української мови
для учнів 5-9 класів

Глобине 2023

Відділ освіти виконавчого комітету Глобинської міської ради
Глобинський ліцей №1 ім. В. Є. Курченка Глобинської міської ради

В. А. Проскурня

**«Слава Україні!»
Збірник патріотичних переказів
З української мови
Для учнів 5-9 класів**

Глобине 2023

Укладач:

Проскурня Валентина Анатоліївна

«Вчитель-методист»,

спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії,

учитель української мови й літератури

Глобинського ліцею №1 ім. В.Є.Курченка

Глобинської міської ради

Рецензенти:

Корсун Ж.М., заступник директора з навчально-виховної роботи Глобинського ліцею №1 ім. В.Є.Курченка Глобинської міської ради, «Вчитель-методист»

Пропонований збірник переказів є посібником для вчителів української мови, студентів педагогічних училищ та вузів. Збірник складений з метою полегшення роботи вчителя над переказом. У ньому подані тексти, які мають навчально-виховне значення й відповідають рівневі знань учнів. Вони підібрані згідно вимог програми й розподілені за класами. До кожного тексту пропонується додатковий матеріал: словникова робота, аналіз тексту за питаннями, додаткові завдання. У збірнику переказів є дещо ускладнені структури речень, що спонукає учнів мислити і забезпечує підготовку до сприйняття матеріалу з граматики. Перекази сприяють розвитку зв'язного мовлення учнів, лексична робота розширить активний словник учнів.

Збірник переказів складений на основі подій російсько-української війни 2022 року. Тексти виховують патріотизм, пробуджують почуття національної гордості, любов до Батьківщини.

Рекомендовано до друку засіданням МО вчителів української мови й літератури Глобинського ліцею №1 ім. В. Є. Курченка (протокол №3 від 10. 01. 2023 р.)

ЗМІСТ

ВСТУП	5
5 клас.....	14
Слава Україні.....	14
Народжені смертю	16
Бойовий медик.....	18
6 клас.....	20
На краю прірви	20
Клекіт війни	22
Відважний пілот	24
7 клас.....	26
Українська душа.....	26
Страшна правда	28
Тайра.....	30
8 клас.....	32
Амур	32
Постать Григорія Сковороди	35
Щит Європи	37
9 клас.....	39
Головнокомандувач Збройних сил.....	39
Іду на виклик, вибір, визволення.....	41
ВИСНОВКИ.....	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	44

ВСТУП

Відповідно до Програми учні 5-9 класів вчаться переказувати докладно, стисло, вибірково, із творчим завданням до переказу.

Докладний переказ. У процесі проведення докладного переказу учні навчаються глибоко усвідомлювати й запам'ятовувати його зміст до найдрібніших деталей. Потім відповідно до складеного плану передають зміст із збереженням подробиць. Цей вид переказу допомагає виробити уважне ставлення до композиції твору, усвідомити її значення для розкриття змісту.

Стислий переказ. Стисло переказувати – це не просто випускати якісь частини, а відбрати найістотніше, залишаючи поза увагою другорядне, менш важливе. Такий переказ передбачає лаконічну, максимально коротку передачу прочитаного чи прослуханого тексту.

Вибірковий переказ передбачає логічно послідовний виклад матеріалу лише з одного чи двох питань, які порушуються в тексті для переказу поруч із іншими або переказування одного епізоду. Вибіркові перекази забезпечують активізацію навчальної діяльності учнів, сприяють глибокому усвідомленню й засвоєнню матеріалу, що вивчається.

Творчим слід вважати такий переказ, під час написання якого учні не тільки переказують зміст почутого тексту, а й вносять певні зміни, визначені вчителем. Цей вид переказу поєднує в собі вироблення навичок орфографії та пунктуації з розвитком мовлення. Виконанням мовностилістичних завдань. Творчі перекази вимагають від учнів більшої уваги, ініціативи, творчого мислення, ніж під час написання докладних та вибіркових переказів.

Збірник складений з метою полегшення роботи вчителя над переказом. У ньому подані тексти, які мають навчально-виховне значення й відповідають рівневі знань учнів. Вони підібрані згідно вимог програми й розподілені за класами. До кожного тексту пропонується додатковий матеріал: словникова робота, аналіз тексту за питаннями, додаткові завдання.

Враховуючи **вимоги програми**, слід дотримуватися наступності у навчанні написання переказів:

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
5 клас	

<p><i>Перекази</i> (навчальні й контрольні) за простим планом.</p> <p><i>Говоріння</i> Докладні перекази художніх текстів розповідного характеру з елементами опису тварин, роздуму. Докладний переказ тексту наукового стилю.</p> <p><i>Письмо</i> Докладні перекази художнього тексту розповідного характеру з елементами опису предметів, тварин.</p>	<p><i>Переказує</i> докладно (усно й письмово) почуті і прочитані тексти художнього і наукового стилів мовлення (обсягом 100-150 слів) зазначених у програмі видів за самостійно складеним простим планом, підпорядковуючи висловлювання темі та основній думці, з урахуванням комунікативного завдання, дотримання композиції, мовних, стильових особливостей та авторського задуму; <i>помічає і виправляє</i> недоліки в своєму мовленні; <i>оцінює</i> текст з погляду його змісту, форми, задуму і мовного оформлення.</p>
6 клас	
<p><i>Перекази</i> (навчальні й контрольні) за простим і складним планами.</p> <p><i>Говоріння</i> Докладні перекази художніх текстів розповідного характеру з елементами опису приміщення, природи. Вибірковий переказ тексту наукового стилю.</p> <p><i>Письмо</i> Докладні перекази художніх текстів розповідного характеру з елементами опису приміщення та тексту-роздуму.</p>	<p><i>Переказує</i> докладно і вибірково (усно й письмово) почуті і прочитані тексти художнього і наукового стилів мовлення (обсягом для докладного переказу 150-200 слів, вибіркового – в півтора рази більше) зазначених у програмі видів за самостійно складеним простим і складним планами, підпорядковуючи висловлювання темі та основній думці, з дотриманням композиції, мовних, стильових особливостей та авторського задуму;</p>
	<p><i>помічає і виправляє</i> недоліки в своєму мовленні і чужому мовленні; <i>оцінює</i> текст з погляду його змісту, форми, задуму і мовного оформлення</p>
7 клас	
<p><i>Перекази</i> (навчальні й контрольні) за простим і складним планами.</p> <p><i>Говоріння</i> Докладний переказ розповідного тексту художнього стилю з</p>	<p><i>Переказує</i> докладно і вибірково (усно й письмово) прослухані і прочитані тексти художнього, наукового і публіцистичного стилів мовлення (обсягом для докладного переказу</p>

<p>елементами опису зовнішності людини.</p> <p>Докладний переказ тексту публіцистичного стилю мовлення.</p> <p>Стислий переказ тексту наукового стилю.</p> <p><i>Письмо</i></p> <p>Докладні перекази розповідного тексту з елементами опису зовнішності людини і тексту-роздуму в художньому стилі.</p> <p>Стислий переказ розповідного тексту з елементами опису процесу праці в художньому стилі.</p>	<p>200-250 слів, стислого – в півтора рази більше), підпорядковуючи висловлювання темі та основній думці, з дотриманням комунікативного завдання, композиції, мовних, стильових особливостей та авторського задуму, за самотійно складеним простим і складним планами;</p> <p><i>оцінює</i> текст з погляду його змісту, форми, авторського задуму і мовного оформлення.</p>
<p>8 клас</p>	
<p><i>Перекази</i> (навчальні й контрольні) за складним планами.</p> <p><i>Говоріння</i></p> <p>Стислий переказ розповідного тексту з елементами опису місцевості в художньому стилі.</p> <p>Вибірковий переказ розповідного тексту з елементами опису пам'яток історії та культури в науковому стилі</p> <p>Стислий переказ тексту публіцистичного стилю (у тому числі на основі прослуханих радіо- і телепередач).</p>	<p><i>Переказує</i> докладно, вибірково і стисло (усно чи письмово) прослуханий і прочитаний тексти художнього, наукового і публіцистичного стилів мовлення (обсягом для докладного переказу 250-300 слів, стислого – в півтора рази більше), підпорядковуючи висловлювання темі та основній думці, дотримуючись композиції, мовних, стильових особливостей та авторського задуму;</p> <p><i>складає</i> самотійно складний план, конспект. Тематичні виписки;</p>
<p><i>Письмо</i></p> <p>Стислий переказ розповідного тексту з елементами опису місцевості в художньому стилі.</p> <p>Вибірковий переказ розповідного тексту з елементами опису пам'яток історії та культури в публіцистичному стилі.</p> <p>Докладний переказ тексту художнього стилю із творчим завданням.</p>	<p><i>знаходить і виправляє</i> недоліки в змісті, побудові і мовному оформленні висловлювання;</p> <p><i>оцінює</i> текст з погляду його змісту, форми, авторського задуму і мовного оформлення</p>

Конспектування як різновид стислого переказу прочитаного науково-навчального тексту; тематичні виписки.	
9 клас	
<p><i>Перекази</i> (навчальні й контрольні) за складним планами.</p> <p><i>Говоріння</i> Стислі перекази текстів наукового і публіцистичного стилів. Вибірковий переказ тексту художнього стилю.</p> <p><i>Письмо</i> Стислий переказ розповідного тексту з елементами опису місцевості в художньому стилі. Вибірковий переказ текстів наукового і художнього стилів (на основі декількох джерел). Докладний переказ тексту публіцистичного стилю із творчим завданням. Тези прочитаного (художнього твору, публіцистичної чи науково-пізнавальної статей). Конспектування як різновид стислого переказу почутого.</p>	<p><i>Переказує</i> (усно і письмово) докладно, вибірково і стисло тексти художнього, наукового і публіцистичного стилів, підпорядковуючи висловлювання темі та основній думці, дотримуючись композиції, мовних, стильових особливостей прослуханих і прочитаних текстів художнього, наукового і публіцистичного стилів мовлення (обсягом для докладного переказу 300-350 слів, стислого і вибіркового – в 1,5-2 рази більше), за самостійно складеним планом; <i>оцінює</i> текст з погляду його змісту, форми, авторського задуму і мовного оформлення</p>

1. Відповідно до критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом МОН України від 21.08.2013р. №1222. Із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН №1009 від 19.08. 2016 р., говоріння (усний переказ) і письмо (письмовий переказ) **оцінюється за критеріями:**

Рівень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів	Грамотність (припустима кількість)	
			Орфографічних і пунктуаційних помилок	Лексичних, граматичних і стилістичних помилок
П	1	Побудованому учнем (учени-	15-16	9-10

		цею) тексту бракує зв'язності й цілісності, урізноманітнення потребує лексичне та граматичне оформлення роботи.	і більше	
	2	Побудоване учнем (ученицею) висловлювання характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексики і граматична будова мовлення.	13-14	
	3	Учневі (учениці) слід працювати над виробленням умінь послідовніше й чіткіше викладати власні думки, дотримуватися змістової та стилістичної єдності висловлювання. Потребує збагачення та урізноманітнення лексики й граматична будова висловлювання.	11-12	
Середній	4	Висловлювання учня (учениці) за обсягом складає дещо більше половини від норми і характеризується певною завершеністю, зв'язністю; розкриття теми має бути повнішим, ґрунтовнішим і послідовнішим; чіткіше мають розрізнятися основна та другорядна інформація; потребує урізноманітнення добір слів, більше має використовуватися авторська лексика.	9-10	7-8
	5	За обсягом робота учня (учениці) наближається до норми, у цілому є завершальною, тему значною мірою розкрито, проте вона потребує глибшого висвітлення, має бути увиразнена ос-	7-8	

		новна думка, посилена єдність стиль, мовне оформлення різноманітнішим.		
	6	За обсягом висловлювання учня (учениці) сягає норми, його тема розкривається, виклад загальом зв'язний, але учневі ще слід працювати над умінням самостійно формулювати судження, належно їх аргументувати, точніше добирати слова й синтаксичні конструкції.	5-6	
Достатній	7	Учень (учениця) самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст (у переказі – з урахуванням його виду), вдало добирає лексичні засоби (у переказі використовує авторські засоби виразності, образності мовлення), але ще має вдосконалювати вміння чітко висвітлювати тему, послідовно її викладати, належно аргументувати основну думку.	4	4-6
	8	Учень самостійно буде достатньо повне (у переказі – з урахуванням його виду), осмислене висловлювання, у цілому ґрунтовно висвітлює тему, добирає переконливі аргументи на їх користь, проте ще має працювати над урізноманітненням словника, граматичного та стилістичного оформлення роботи	3	
	9	Учень самостійно буде послідовний, повний, логічно викладений текст (у переказі – з ура-	1+1 (негруба)	

		хуванням його виду); у цілому розкриває тему, висловлює основну думку (у переказі – авторську позицію); вдало добирає лексичні засоби (у переказі – авторську позицію); вдало добирає лексичні засоби (у переказі використовує авторські засоби виразності, образності мовлення), проте ще має працювати над умінням виразно висловлювати особистісну позицію і належно її аргументувати.		
Високий	10	Учень самостійно будує послідовний, повний (у переказі – з урахуванням його виду) текст, ураховує комунікативне завдання, висловлює власну думку, певним чином аргументує різні погляди на проблему (у переказі зіставляє свою позицію з авторською), робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, дотриманням стильової єдності й виразності тексту.	1	3
	11	Учень самостійно будує послідовний, повний текст (у переказі – з урахуванням його виду), ураховує комунікативне завдання; аргументовано, чітко висловлює власну думку, зіставляє її з думками інших (у переказі враховує авторську позицію), уміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, добирає	1 (негруба)	2

	переконливі докази для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; робота відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю.		
12	Учень самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою та оформленням висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних життєвих проблем; робота відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю та різноманітністю, стилістичною довершеністю	–	1

Обсяг тексту для переказу орієнтовно визначається так:

Клас	Кількість слів
5	<i>100-150</i>
6	<i>150-200</i>
7	<i>200-250</i>
8	<i>250-300</i>
9	<i>300-350</i>

Обсяг тексту для стислого чи вибіркового переказу має бути у 1,5-2 рази більшим за обсяг тексту для докладного переказу.

Обсяг творчого завдання до переказу, виконаного письмово:

Клас	Кількість сторінок
5	0,3–0,5
6	
7	0,5–0,75
8	
9	0,75–1,0

5 КЛАС

Письмовий докладний переказ тексту розповідного характеру
з елементами роздуму

СЛАВА УКРАЇНІ

Ми схиляємо голови перед усіма, хто віддав своє життя за свободу та незалежність України, перед тими, хто виборює наше право жити на своїй землі. Пам'ять про їхні подвиги завжди житиме в наших серцях. Пишаємося своїми героями.

Ця війна переродила сто поколінь історії на різних швидкостях потягів, кіньми, босоніж чи взуті, у наше військо вступили герої з Бабиного Яру й Крутів, козаки, які генетично влили в нашу кров сміливість, витривалість та вміння боротися за свій край до останнього подиху, віддаючи власне життя заради України.

Відтак українська армія зараз проходить своє найбільше випробування в історії. Слава Україні!

(100 слів)

Словникова робота:

Пояснення лексичного значення слів: *свобода, незалежність, генетично.*

Свобода – це здатність людини чинити у відповідності до власних бажань, інтересів, цілей на основі знання про об’єктивну дійсність. Свобода – це можливість вибору варіантів подій. Відсутність вибору дорівнює відсутності свободи.

Незалежність – можливість приймати самостійні рішення, які підкоряються власним бажанням та інтересам і не потребують зовнішніх вказівок та наказів. Незалежність для держави – політична самостійність, відсутність підлеглості.

Генетика (від грец. γένεσις – походження) – наука про явища спадковості й мінливості організмів, принципи передачі й реалізації генетичної інформації.

Пояснення написання слів: Бабиного Яру й Крутів.

Аналіз тексту за питаннями:

1. Визначте тему та основну думку тексту.
2. Визначте тип і стиль тексту. Свою думку обґрунтуйте.
3. Чому ми схилиємо голови перед героями?
4. Що для вас свобода та незалежність?
5. Хто такі герої з Бабиного Яру та Крутів?

Завдання:

1. Скласти і записати план тексту.
2. Докладно переказати текст за планом.
3. Продовжити твердження «Я думаю, що українська армія...»

Докладний переказ художнього тексту розповідного характеру
з елементом опису

НАГОРОДЖЕНІ ПОСМЕРТНО

Українці самовіддані, вони життя покладуть за державу. Чи згадає хтось про них?

Я добре пам'ятаю, як батько вперше встановив прапор на дах будинку. Вітер тріпав жовто-блакитну тканину, а я з гордістю задирав голову, пишаючись сакральністю події. Відчуття гордості та патріотизму наповнювали моє серце, викликаючи солодкий щем. Батько говорить про героїв війни. Його обличчя темніє, я бачу жили на руках та біль в його очах. Нагороджені посмертно не повертаються додому. Мати не зустріне сина, гортаючи дитячі альбоми з його фотографіями. Донька не заплигне татові на руки, спостерігаючи як плаче мама, отримавши жахливу звістку. Світ більше не буде таким, як раніше.

(103 слова)

Словникова робота:

Пояснення лексичного значення слів: *сакральність, самовіддані, патріотизм.*

Сакральне або **священне** (від лат. *sacrum* – *святиня, жертва*) – характеристика речей, істот, явищ, що стосуються релігійного культу, поклоніння чи найвищих ідеалів; у християнстві зокрема того, що стосується церковних таїнств, що наділене Божою благодаттю.

Самовідданість – позитивна моральна якість особистості, що характеризує такі дії людей, які є актом самопожертвування – добровільно поступитися своїми особистими інтересами для блага інших, а інколи принесення в жертву навіть життя заради інтересів інших людей, досягнення загальної мети в ім'я дорогих їм ідеалів.

Патріотизм (грец. *πατριώτης* – *співвітчизник*, грец. *πατρίς* та лат. *patria* – *батьківщина*) – громадянське почуття, змістом якого є любов до Батьківщини й готовність пожертвувати своїми інтересами заради неї, відданість своєму народові, гордість за надбання національної культури, особливе емоційне переживання своєї приналежності до країни та свого громадянства, мови, історії, традицій, готовність діяти в інтересах вітчизни та постати на її захист у разі необхідності.

Пояснення написання слів: *жовто-блакитну, обличчя, спостерігаючи.*

Аналіз тексту за питаннями:

1. Визначте тему та основну думку тексту.
2. Визначте тип мовлення. Доведіть свою думку.
3. Чи є в тексті елементи опису?
4. Де батько почепив прапор?
5. Хто не повернеться після війни?

Завдання:

1. Скласти і записати план тексту.
2. Докладно переказати текст за планом.
3. Побудувати асоціативний «кущ» зі словом прапор.

БОЙОВИЙ МЕДИК

Юлія Мала, сержант та бойовий медик 503-го батальйону Морської піхоти, у перші дні повномасштабного вторгнення на фронті отримала перший досвід у ролі бойового медика.

24 лютого 2022 Росія напала на Україну. Маріуполь став найгарячішою точкою. Юлія Мала як медик почала рятувати військових та цивільних, встигаючи вивезти свого сина до іншого міста. Найстрашніше було надавати допомогу дітям. Вона боялася дивитися в очі, що палали страхом та відчаєм, намагаючись тримати себе в руках аби не розплакатися, не втекти від смертей, що переслідували. Медик мужньо надавала допомогу пораненим. Дівчина отримала нагороду – орден «За мужність».

(102 слова)

Словникова робота:

Пояснення лексичного значення слів: *повномасштабне вторгнення, орден «За мужність»*.

Російське вторгнення в Україну 2022 року – відкритий воєнний напад Росії на Україну, початий о 3:40 24 лютого 2022 року. Частина російсько-української війни, розв’язаної Росією 2014 року, участь у якій РФ намагалася заперечувати.

Орден «За мужність» I, II, III ступеня – державна нагорода України, орден, який надається для відзначення військовослужбовців, працівників правоохоронних органів та інших осіб за особисті мужність і героїзм, виявлені при рятуванні людей, матеріальних цінностей, під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, у боротьбі зі злочинністю, а також в інших випадках при виконанні військового, службового, громадянського обов'язку в умовах, пов'язаних з ризиком для життя.

Пояснити написання слів: *503-го батальйону Морської піхоти, орден «За мужність»*.

Аналіз тексту за питаннями:

1. Визначте тему та основну думку тексту.
2. Визначте тип і стиль тексту. Свою думку обґрунтуйте.

Завдання:

1. Скласти і записати план тексту.
2. Докладно переказати текст за планом.
3. Розповісти, що відомо про Російське вторгнення в Україну 2022 року.

6 КЛАС

Докладний переказ художнього тексту розповідного характеру з елементом опису природи

НА КРАЮ ПРІРВИ

День був близький до пробудження сонця. Яскраві промені розбивалися об темний щит, не маючи ніяких шансів торкнутися землі. Хмари, що похмуро спостерігали за метушнею людей, закрили свої обличчя чорною вуаллю димки. Аби ніхто не побачив, що на їх спинах сиділи янголи й з самого ранку давали волю своїм почуттям.

А вони намагалися привернути увагу людей. Марно. Янгольські сльози закликали, благали скинути оману короля пекла й обернули свої душі до Бога. Після смерті кожна душа-енергія полине в космос, у туманність, що стане зіркою, яка вибухне, і зірковий пил стане частиною Бога. Остання сльозинка впала на гілку абрикоси й сповзла на холодну вологу землю.

Росія вдалася до масованого ракетного удару по Україні та перейшла в наступ.

Небо віддає чистою, неосяжною блакиттю, завмираючи. Не чути звичної метушні, яку створювали зазвичай люди, виконуючи щоденні формальності

побуту. Тонули в безкінечному циклі, замкнутому колі обов'язків, звичок, протоптаних маршрутів.

(150 слів)

Словникова робота:

Пояснення написання слів: *вуаллю, душа-енергія, безкінечному.*

Повторення написання розділових знаків в складних реченнях.

Аналіз тексту за питаннями:

1. Визначте тему та основну думку тексту.
2. Визначте тип і стиль тексту. Свою думку обґрунтуйте.
3. Який був день?
4. Чому хмари закрили свої обличчя?
5. Як плакали янголи?

Завдання:

1. Скласти і записати план тексту.
2. Докладно переказати текст за планом.
3. Дібрати епітети до слова земля.

Докладний переказ художнього тексту розповідного характеру з елементом роздуму

КЛЕКІТ ВІЙНИ

Я опинилася серед пекла – grimнула війна.

Смішно, але до цього дня я не знала, що таке пекло. Яскраве полум'я, що захоплює тебе в гарячий вихор і несе кудись у невідоме.

Мій молодший братик закривав вуха.

Страх стискав мені голову та вичавлював мозок, але я була потрібна батькові. Разом із ним ми вантажили необхідні речі до машини, незважаючи на клекіт війни. Так ревла розпука. Біль українців, що покидали свої домівки чи залишалися в них. Ми потайки рушали до пекла, а вони залишалися в ньому. Довкола смерть та хаос. Страх, що не дає критичним думкам вийти на поверхню.

Озброєні люди, військова техніка, голосні постріли, нічні обстріли, палаюче від градів небо й звістки про вбитих і поранених.

«Ракети... кажу тобі, ракети, – чуються уривки фраз. – Не вчора, сьогодні...». Позаду тарабанить і кашляє старий автомобіль, уже неможливо розібрати слова. Нервово й нереально гучно виють зношені гальма. Авто зупиняється ліворуч і продовжує повільно та надокучливо тарахкотіти.

(153 слова)

Словникова робота:

Пояснення написання слів: *тарахкотіти, розпука, ліворуч.*

Пояснення лексичного значення слів: *розпука, РОЗПЇКА, и, жін. Безнадія, відчай.*

Повторення написання розділових знаків в складних реченнях, при однорідних членах речення, вставних словах.

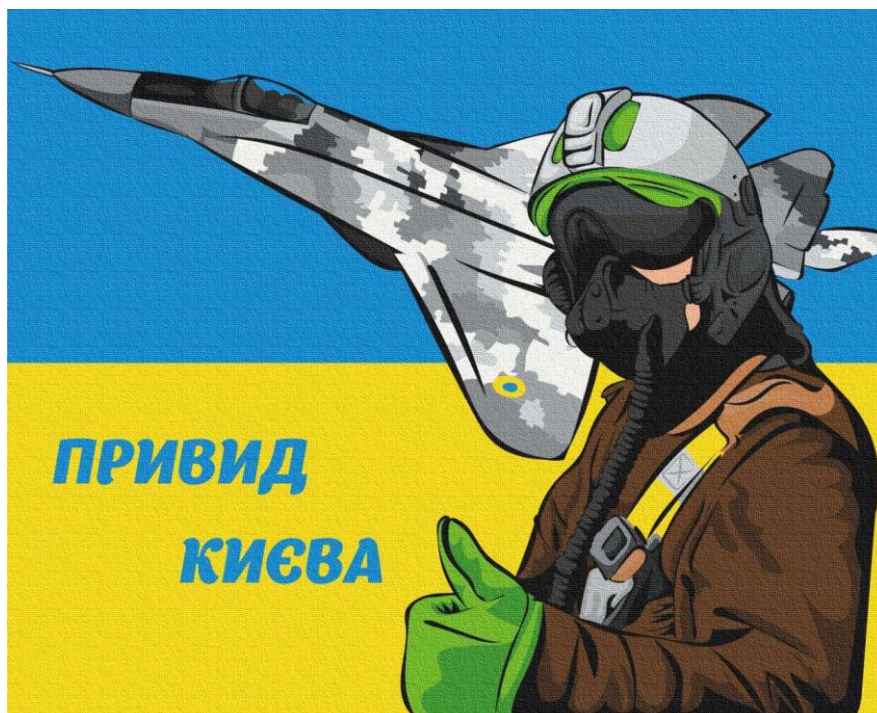
Аналіз тексту за питаннями:

1. Визначте тему та основну думку тексту.
2. Визначте тип і стиль тексту. Свою думку обґрунтуйте.
3. Які міркування висловлює автор?
4. Чому дівчинка опинилася серед пекла?
5. Що робили українці?
6. Яка атмосфера була довкола?

Завдання:

1. Скласти і записати план тексту.
2. Докладно переказати текст за планом.

ВІДВАЖНИЙ ПІЛОТ

Відомий на весь світ Привид Києва, український військовий, пілот-ас, який за перші 30 годин російського вторгнення збив 6 ворожих літаків. Він боронив Київ та всю Україну з неба. Сміливо збивав ракети та літаки, контратакуючи ворожу нечисть. У жовтні 2018 року в Україні пройшли найбільші авіаційні навчання. Учасники 9 країн, серед них був і він – відважний ас, що зараз боронить Україну.

На честь нього американці створили емблему «Привид Києва», збираючи кошти для України, а відомий автор манга Мацуда Джюко створив комікс «Привид Києва», який користується популярністю в усьому світі. А українські митці створили нашивки на честь відважного пілота. Кажуть, що російські пілоти бояться більше не ППО України, а до смерті прагнуть, щоб на хвіст їм не сів цей хлопець і не натиснув червону кнопку на маніпуляторі винищувача.

За припущеннями, «Привид Києва» - це супергерой-легенда, якого створили українці, збірний образ пілотів 40-ї бригади тактичної авіації ВПС, які захищали небо над столицею.

(150 слів)

Словникова робота:

Пояснення лексичного значення слів: пілот-ас, манга.

Ас (фр. *as* – туз; в переносному розумінні – вмілий, сміливий) – майстер повітряного бою. Часом слово вживається і для означення будь-якого висококласного спеціаліста.

Манга – чудернацькі малюнки, також може називатися *комікку* (яп. – *комікси*), що створені в Японії або японською мовою.

Пояснити написання слів: «Привид Києва», пілот-ас, контракуючи.

Аналіз тексту за питаннями:

1. Визначте тему та основну думку тексту.
2. Визначте тип і стиль тексту. Свою думку обґрунтуйте.
3. Хто такий Привид Києва?
4. Що створили на честь пілота?
5. Чому російські пілоти бояться Привида Києва?

Завдання:

1. Поділити текст на частини і скласти план.
2. Переказати текст вибірково.
3. Усно описати Привида Києва.

7 КЛАС

Стислий переказ розповідного тексту з елементами опису процесу праці в художньому стилі

УКРАЇНСЬКА ДУША

Коли я була маленькою, бабуся часто розповідала мені різні магічні історії. Її дзвінкий голос переходив у шепіт, і я зачудовано поринала у сакральний світ української душі, а саме її символу – ляльки-мотанки.

– Розумієш, в українській культурі мотанка виступає символом родючості, достатку та оберегом для родини, а ще в ній приховані всі таємниці української душі, – тихо розповідала вона, а пальці швидко рухалися, відмотуючи шматок світлої нитки.

Зачудовано дивилася на полум'яні очі, сповнені блиском натхнення й любові. Моя бабуся, як та українська душа, у ній мудрість та дух предків. Поруч із нею я відчуваю магічну силу всесвіту та зв'язок поколінь. Мотанки відрізняються від звичайних ляльок «пустим» обличчям. Наші предки вірили, що саме через обличчя до ляльки можна прив'язати душу людини або зурочити когось недобрим оком. На деяких мотанках замість обличчя викладали різнокольоровими нитками хрест – символ Сонця. Горизонтальні лінії означали жіноче начало, а вертикальні – чоловіче. Ось тому це символ нашої української душі, ніколи не забувай про це. Ми повинні зберігати зв'язок із предками, у

цьому наша сила та міць. Зачудовано дивлюся на мотанку. Бабуся говорить, що перші вузликові ляльки, так інколи ще називають мотанки, з'явилися приблизно 5 тисяч років тому, але насправді не всі про них знають.

Я люблю слухати історії бабусі та робити разом із нею унікальні витвори. Це можливість зберегти віковічні традиції та знання наших предків. Мовчазна лялька береже таємниці цілого роду, адже переходить із покоління в покоління.

(232 слова)

Словникова робота:

Пояснення лексичного значення слів: *ляльки-мотанки, вузликові ляльки.*

Мотанка (*лялька-мотанка*) – зроблена з тканини вузликова лялька. Назва походить від укр. *мотати*. Вважається, що у давнину мотанки виконували функцію сакральних оберегів.

Вузлова лялька – нащадок ляльки – божества, що символізувала Рожаницю, богиню-заступницю жіночої долі, хранительку плодючості, що їй поклонялися за давньослов'янських і трипільських часів.

Пояснити написання слів: *«пустим» обличчям.*

Аналіз тексту за питаннями:

1. Визначте тему та основну думку тексту.
2. Визначте тип і стиль тексту. Свою думку обґрунтуйте.
3. Про що розповідала бабуся?
4. Як вона створювала ляльку-мотанку? Опишіть процес праці.
5. У що вірили наші предки?

Завдання:

1. Поділити текст на частини і скласти складний план.
2. Переказати текст стисло.
3. Скласти опис зовнішності бабусі або ляльки-мотанки.

СТРАШНА ПРАВДА

Світ ніколи не буде таким, як раніше. Земля не в силах зупинити кривавих сліз, масових поховань, що навіть не намагаються приховати російські солдати.

Українці – найсильніша нація світу, у наших жилах тече козацька кров славних та сміливих вояків, які ніколи не здавалися. Вони не дали загарбати наші землі, не дали підкорити та поставити українців на коліна. ЗСУ невпинно йде вперед, звільняючи території та відкриваючи страшну правду світові. Росія влаштувала геноцид українському народові. Людей катували та вбивали, забирали в полон, не жаліючи жінок та дітей. Це страшна правда ХХІ століття.

Люди були поховані в братських могилах, гинули під ракетними обстрілами та від ворожих куль, були розстріляні в автомобілях цілі родини. Світ має знати правду. Дев'ять місяців поспіль українці доводять свою незламність. Ми нація переможців, витривала та смілива. Але триває війна та бойові дії. Російські загарбники окупувають наші міста й села, але я мрію про те, щоб українські бійці якнайшвидше їх звільнили. Люди чують канонаду, і це говорить про наближення наших військових. Військові планомірно працюють, а значить до перемоги залишилося декілька кроків. Росія має всі ознаки тоталітарної секти, бо навіть люди з вищою освітою, вчені, письменники,

артисти припиняють сприймати реальність такою, яка вона є, не вірять ні свідкам, ні об'єктивним джерелам інформації, сприймаючи подання інформації викривленою.

Путін поширює теорію «руського миру» та налаштовує людей проти українців, вбиває в їхні голови за допомогою кібервійни. Та поруч крокує віра в те, що все розпочате закінчиться перемогою тоді слабкої, але мужньої та витривалої нації над зажирівшим і пихатим ворогом. Віра триває. Зростає з кожним днем, як ненависть до тих, хто вбиває українців і досі.
Слава Україні! Слава ЗСУ!

(250 слів)

Словникова робота:

Пояснення лексичного значення слів: *геноцид*, *нація*.

Геноцид (від грец. γένος – рід, плем'я та лат. *caedo* – вбиваю) – цілеспрямовані дії з метою повного або часткового знищення груп населення чи народів за національними, етнічними, расовими, корисливими або релігійними мотивами.

Нація – це етносоціальна спільнота, об'єднана певною самоназвою, символами, географічним та етносоціальним походженням, історичною пам'яттю, комплексом духовно-культурних і політичних цінностей, усвідомленням своєї ідентичності.

Кібервійна – це будь-який віртуальний конфлікт, розпочатий як політично мотивована атака на комп'ютерні та інформаційні системи противника. Ці атаки, що проводяться через Інтернет, відключають фінансові та організаційні системи шляхом крадіжки або зміни секретних даних, щоб підірвати мережі, вебсайти та служби.

Пояснити написання слів: *кібервійна*.

Новітня редакція Українського правопису рекомендує писати разом слова з першим компонентом **кібер**, сприймаючи цей компонент як часто вживану іншомовну частину: *кібермашина*, *кіберклуб*, *кібершахрай*, *кібертероризм*.

Аналіз тексту за питаннями:

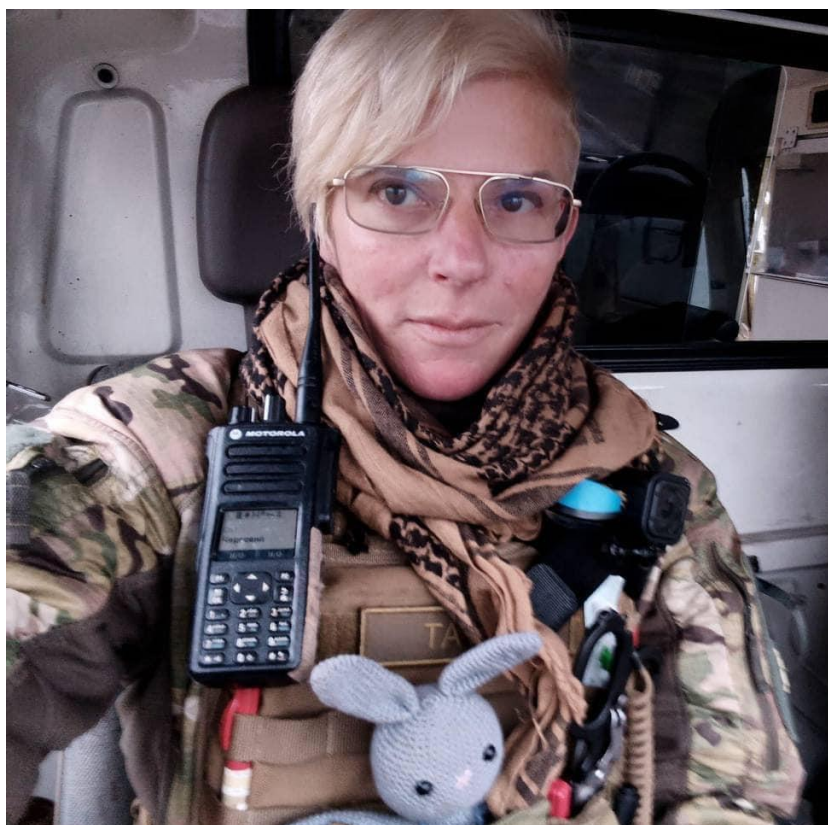
1. Визначте тему та основну думку тексту.
2. Визначте тип і стиль тексту. Свою думку обґрунтуйте.
3. Що таке геноцид?
4. Що намагаються приховати російські солдати?
5. Як українці доводять свою незламність?

Завдання:

1. Поділити текст на частини і скласти план.
2. Докладно переказати текст.

Докладний переказ розповідного тексту з елементами тексту-роздуму в художньому стилі

ТАЙРА

Найвідоміша жінка парамедик з Азовсталі – Юлія Паєвська. Позивний – Тайра. Жінка-герой, вісім років надавала першу медичну допомогу пораненим військовим та звичайним людям на Донбасі та відвозила їх до лікарень, евакуювала дітей та стареньких. Полонена, яку знає весь світ. У її жилах тече українська кров, вона не знає страху та відчаю, лише має бажання допомогти та вірить у перемогу. Юлія займалася айкідо та була фізично витривалою, саме це допомогло їй вижити в полоні. Про подробиці перебування в полоні Тайра говорить мало. Перші кілька днів без їжі та води. Мінус 10 кілограмів ваги за три місяці.

У своєму інтерв'ю Тайра наголошувала, що вижила лише завдяки вірі інших у неї. Відчуваючи силу та підтримку українців, міцність ЗСУ та любов своїх рідних. Росія впевнена у своїй безкарності й нескінченності своєї пропаганди, а також у безмежності своїх природних ресурсів. Українці мають моральне право вести цю війну. Ця війна схожа на Третю світову війну, і поки розуміння цього факту не стане глобальним, Росія знову і знову поставатиме,

вбиваючи громадян і руйнуючи світ. Жертва, яку український народ приносить на вівар свободи, є жертвою для всього світу, гідною поваги й допомоги.

(200 слів)

Словникова робота:

Аналіз тексту за питаннями:

1. Визначте тему та основну думку тексту.
2. Визначте тип і стиль тексту. Свою думку обґрунтуйте.
3. Хто така Юлія Паєвська?
4. Чим займалася жінка-герой?
5. Як про полон згадує Тайра?
6. Яку жертву приносить український народ?

Завдання:

1. Скласти і записати план тексту.
2. Докладно переказати текст за планом.
3. Продовжити твердження *«Я думаю, що життя людини без віри немислиме, тому що ...»*.

8 КЛАС

Докладний переказ тексту художнього стилю із творчим завданням

АМУР

Шлях, по якому ми йдемо зараз, не просто тернистий. Він вкритий щоденними дронами-камікадзе, крилатими ракетами, обстрілюванням інфраструктур аби у цивільного населення не було світла та води. Ворог б'є прицільно, він намагається зламати нашу ідентичність та стерти колективну пам'ять. Невже Путін думає, що українці пробачать йому окуповану Бучу, Ірпінь, Гостомель, Херсон та інші українські міста. Ворог перетворював будинки у привиди, убивав мирне населення та забирав у полон. Росія продовжує свою тактику, а українці продовжують донатити на зброю, одяг військовим, допомагають внутрішньоопереміщеним людям, які потребують допомогу. Українці незламні. Коли ворог атакує, ми згуртовуємося, бо ми одна міцна та сильна нація, яка ніколи не віддасть свої землі. Скільки разів намагалися поставити українців на коліна? Морили голодом, влаштовували геноциди, стріляли за українську мову, відправляли на заслання. Ми стільки витримали, але не стали на коліна й зараз не станемо.

Сміливий та відважний Геннадій Самусь був патріотом, він хоробро захищав українські кордони та людей, що опинилися в кривавій безодні війни.

Дуже швидко отримав власний позивний «Амур», а потім потрапив в одну з найгарячіших точок у західному напрямку від Херсона в Олександрівку. Селище вдалось убезпечити від захоплення, але натомість російські солдати щоденно обстрілюють його з артилерії й здійснюють авіанальоти.

Служив у зведеному загоні «Дика качка». І хоч на той час уже було оголошено перемир'я, однак бої там не припинялися. Хрещення вогнем з «Градів» прийняв відразу ще при в'їзді у зону воєнних дій.

У ході військової служби Геннадій отримав звання сержанта та був неодноразово нагороджений армійськими і військовими відзнаками.

За особисту мужність, сумлінне та бездоганне служіння українському народові, зразкове виконання військового обов'язку нагороджений орденом «За мужність» III ступеня.

(273 слова)

Словникова робота:

Пояснення лексичного значення слів: *дронами-камікадзе, крилатими ракетами.*

Дрон-камікадзе – особливий вид літальних апаратів. Він є безпілотником, який здатний довго перебувати в повітрі, вибираючи ціль, а потім атакує її, як крилата ракета.

Крилата ракета – це одноразовий безпілотний літак, який має систему наведення на ціль та бойову частину. У порівнянні із звичайною ракетою вона летить з невеликою дозвуковою швидкістю, покладаючись більше на малопомітність, ніж на блискавичність удару.

Пояснити написання слів: *дрон-камікадзе, орденом «За мужність» III ступеня.*

Аналіз тексту за питаннями:

1. Визначте тему та основну думку тексту.
2. Визначте тип і стиль тексту. Свою думку обґрунтуйте.
3. Що робить ворог?
4. Хто такий Геннадій Самусь?
5. Де служив Геннадій Самусь?
6. Що трапилось в ході військової служби?
7. Яким орденом нагороджений сержант?

Завдання:

1. Поділити текст на частини і скласти складний план.

2. Докладно переказати текст, увівши в нього художній опис Геннадія Самуся та продовживши висловлювання.
3. Добрати синоніми до слів: сміливий, блискавичний.

**Вибірковий переказ розповідного тексту
з елементами опису пам'яток історії та культури в публіцистичному
стилі**

ПОСТАТЬ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ

На межі двох періодів історії українського письменства – давнього й нового – височить постать Григорія Савича Сковороди.

Музей Григорія Сковороди розташований у селі Сковородинівка, у маєтку XVIII століття, де останні роки свого життя працював та біля якого був похований Григорій Сковорода. У грудні 2022 року виповнилося 300 років із дня народження філософа. Нам ще доведеться розгадати послання Григорія Савича. Не полишаючи при цьому боротьби за свободу, Григорій Сковорода пів життя мандрував світом і, здається, знайшов райську місцину, де прожив останні роки свого життя й помер у будиночку, який і став його музеєм. Але у травні 2022 року росіяни запустили свою крилату ракету.

Немає ні книжок, ні ліжка, де спав філософ. Якимось дивом уцілів пам'ятник Сковороді: вогонь його не пошкодив. Удалося вберегти й найцінніші експонати: скриню Григорія Савича, його скрипки, годинник. Зараз

пам'ятка в жалюгідному стані – бляха з покрівлі висить на деревах, стіни ледь тримаються, не вціліла жодна кімната музею. Стіни ще тліють, але працівники музею вже говорять, що збираються відновлювати цю будівлю.

Творчість Григорія Сковороди з роками переосмислюється. У наш час з'являються нові книжкові та графічні проєкти, наукові дослідження. Учення та оповіді Сковороди про незалежність, самопізнання, «сродну працю» важливо пропагувати й зараз, це актуально.

Свобода, про яку нам говорить Сковорода, не залежить від системи, від ієрархій. Вона горизонтальна між людьми, це можливість робити загальну справу. Така толока на рівні країни. Поєднання сердець і свобод різних людей у справі відбудови й розвитку країни.

Григорій Сковорода вважає, що думки людини, її слова – це внутрішній світ людини, її духовне призначення, її краса або огидність, велич або ганебність. Ця ідея Сковороди напрочуд актуальна сьогодні, адже українці – найсильніша нація світу, у наших жилах тече козацька кров славних та сміливих вояків, які ніколи не здаються.

(300 слів)

Словникова робота:

Пояснення лексичного значення слів: *ієрархій, самопізнання.*

Ієрархія – це структура, у якій існує зростаючий і спадаючий порядок. Це визначається значенням елементів або владою, яку вони мають один над одним.

Самопізнання – це здатність людини пізнати себе, відкрити свої сильні сторони, свої якості, свої дефекти та власні особливості.

Аналіз тексту за питаннями:

1. Визначте тему та основну думку тексту.
2. Визначте тип і стиль тексту. Свою думку обґрунтуйте.
3. Де розташований музей Григорія Сковороди?
4. Що трапилося з музеєм?
5. У якому стані зараз пам'ятка?
6. Чому творчість Сковороди з роками переосмислюється?
7. Філософія Григорія Сковороди актуальна в наш час?

Завдання:

1. Поділити текст на частини і скласти складний план.
2. Переказати текст вибірково.
3. Дібрати синоніми до слів: мандрівка, пам'ятка.

Стислий переказ розповідного тексту з елементом опису місцевості в художньому стилі

ЩИТ ЄВРОПИ

Природа збирається оголошувати війну. Сильний вітер, сніг, справжня зима в березні, морозить холодом. Будинки трясуться від снарядів, а шибки розлітаються вщент, ніби їх ніколи не було. Влучають у магазини, сусідні будинки, а потім зникає світло, газ та вода. Автомобілі засипані землею та склом від снарядів, а в переповнених підвалах задуха.

Ні вдень, ні вночі не припиняються обстріли. Серце колотиться від цього гуркоту. Дедалі страшніше за життя рідних та близьких. Через кілька днів прилетіла ще одна бомба, неподалік від нашого будинку. Пізніше ми вибігли, щоб подивитися на воронку: вона була 4 метри в глибину та 7-8 метрів завширшки. Двох металевих кіосків, які стояли на цьому місці, просто не було, довколишні будинки посічені. Центральне перехрестя (на проспекті Миру та проспекті Металургів) я теж спочатку не впізнала. Усе перехрестя засипала земля: вона перелетіла через п'ятиповерхівку, лежала на автівках та на балконах. Стало ясно: якщо така бомба впаде на житловий будинок, то смерть. Багато сусідів почали збиратися та виїжджати. Лівий берег і Сартана уже були сильно обстріляні.

Що далі? Невідомість лякає більше, ніж реальність. Це схоже на пастку, із якої неможливо вибратися. В очах людей жах та повне спустошення: ніхто не розмовляє, мороз пронизує наскрізь, люди втрачають домівки. Це кінець?

Ми, українці, наповнені вдячністю всім героям, що тримали оборону міста Маріуполя та всієї України, звитязно та сміливо. Герої, про яких має знати весь світ.

(250 слів)

Словникова робота:

Пояснення лексичного значення слів: *воронка*.

Вирва (рідко «воронка») – виїмка в ґрунті чи твердій гірській породі, утворена дією вибуху заряду вибухової речовини.

Пояснити написання слів: *проспект Миру, вщент*.

Аналіз тексту за питаннями:

1. Визначте тему та основну думку тексту.
2. Визначте тип і стиль тексту. Свою думку обґрунтуйте.
3. Як природа реагує на війну?
4. Якою зображує місцевість Маріуполя автор тексту?

Завдання:

1. Поділити текст на частини і скласти складний план.
2. Стисло переказати текст.
3. Назвати художні засоби, використані письменником.

9 КЛАС

Докладний переказ тексту публіцистичного стилю з творчим завданням

ГОЛОВОКОМАНДУВАЧ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Валерій Залужний – головнокомандувач Збройних сил України, який спокійно веде боротьбу з російськими загарбниками.

Москва, Білорусь та Північна Корея очікували, що Росія знищить українську армію за кілька днів.

Але Валерій Залужний був зовсім іншої думки. Він головнокомандувач ЗСУ, який організував і очолив бій, у результаті якого російські війська криваві, побиті та безладно відступають.

Валерія Залужного можна вважати героєм за дивовижні військові успіхи України, за захист Києва, за утримання більшості інших великих міст від натиску.

48-річний генерал, що народився в сім'ї військового, призначений головнокомандувачем України президентом Володимиром Зеленським у липні 2021 року. Залужний, як інші українські командири, готувався до повномасштабної війни з Росією з 2014 року.

Командир Залужний – уособлення нового покоління українських офіцерів, які отримали величезний досвід у завязаній восьмирічній війні на Донбасі. Навчання, яке відшліфувало багато авторитарних граней, породжених десятиліттями жорсткої радянської військової підготовки. Американський журнал «Тайм» визнав головнокомандувача ЗСУ одним зі 100 найвпливовіших людей світу у 2022 році. Валерій Залужний пройшов увесь довгий шлях від командування взводом до керівництва військами країни на східному фронті після анексії Росією Криму у 2014 році. Уже у 2020 році Залужний керував комплексом військових навчань, серед яких було випробування протитанкової ракети Javelin.

(300 слів)

Словникова робота:

Пояснення лексичного значення слів: *головнокомандувач Збройних сил України, анексії.*

Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України – найвища посадова особа у Збройних Силах України, обов'язки якої, згідно з Конституцією України, виконує Президент України.

Анексія Криму Росією – насильницьке протиправне тимчасове відторгнення більшої частини Кримського півострова, розташованого у межах українських адміністративних одиниць – Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, від України та одностороннє незаконне включення їх до складу Російської Федерації на правах суб'єктів федерації – «Республіки Крим» та «міста федерального значення Севастополь», що було проголошено Російською Федерацією 18 березня 2014 року (нібито внаслідок так званого «референдуму про статус Криму» 16 березня 2014 року).

Поясни написання слів: *журнал Time, Javelin.*

«Тайм» (англ. *time*, дослівно – *час*) – щотижневий американський журнал зі штаб-квартирою у м. Нью-Йорку. Одне з найстаріших та найвпливовіших видань в США та світі, з щотижневим тиражем тільки в США близько 4 млн примірників.

Javelin – це переносний протитанковий ракетний комплекс (ПТРК) виробництва американських підприємств Raytheon та Lockheed Martin. Ракета має теплову голівку самонаведення, тому оператор ракетного комплексу не має супроводжувати і коригувати політ ракети після запуску, поки вона наближається до цілі.

Аналіз тексту за питаннями:

1. Визначте тему та основну думку тексту.
2. Визначте тип і стиль тексту. Свою думку обґрунтуйте.
3. Хто такий Валерій Залужний?
4. Чому головнокомандувача можна вважати героєм?

Завдання:

1. Скласти і записати складений план тексту.
2. Докладно переказати текст за планом, ввівши у нього свої роздуми про роль Валерія Залужного у російсько-українській війні.

ІДУ НА ВИКЛИК, ВИБІР, ВИЗВОЛЕННЯ

24 лютого 2022 року, коли українські міста прокинулись від вибухів, ворог планував за декілька днів підкорити країну, вбиваючи мирних мешканців і знищуючи міста, але українці героїчно чинили опір, тому в нього нічого не вийшло.

Росія не змогла реалізувати план швидкого захоплення України та зміни влади в країні. Головною перешкодою для окупантів стали єдність українців та стійкість ЗСУ разом з іншими силами оборони України.

Але ціна опору – тисячі жертв серед цивільного населення, зруйновані долі мільйонів українців через втрату близьких, дому, колишнього життя.

Багато хто з нас, українців, почувши про початок війни, до останнього не могли повірити в таку новину. Українська армія з кожним днем збільшує рахунок вбитих ворогів, знищених танків, літаків, гелікоптерів та іншої техніки ворога.

Більша частина підрозділів російської армії, що взяла участь у війні, потребує доукомплектування через чисельні втрати.

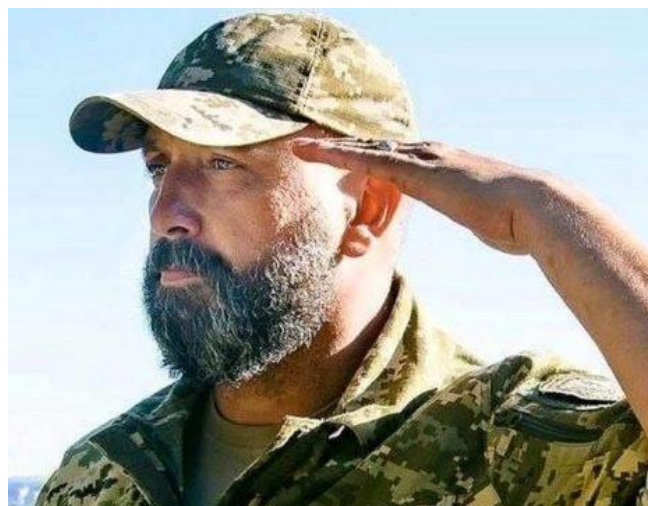
Володимир Зеленський щоденно звертається до держав-партнерів та союзників, бо треба продовжувати протистояти російській тиранії.

Генерал Кривонос – військовий з-понад 30-літнім стажем. Він повідомив, що після 25 лютого і спроби висадки десанту в аеропорту Гостомеля, терміново поїхав ознайомитися з ситуацією в Жулянах. За його словами, в аеропорту були відсутні як відповідальні за оборону, так і засоби оборони.

Після цього Кривонос доповів про ситуацію головнокомандувачу ЗСУ Валерію Залужному та, за його словами, отримав усний наказ взяти під командування оборону аеропорту.

У генштабі також підтвердили, що головнокомандувач ЗСУ Валерій Залужний з початку широкомасштабної збройної агресії призначив Сергія Кривоноса керівником оборони аеропорту «Київ», але виключно як добровольця.

У 2014 році, під час війни на Донбасі, генерал Кривонос керував обороною Краматорського аеродрому,

який близько 47 днів був в оточенні проросійських військових.

Аби перемогти, маємо змінити себе і власну державу усі разом, єдиним гуртом. Бо ця війна техніки, технологій і навчених людей. За Україну не треба вмирати, за Україну треба боротися і вбивати її ворогів.

(300 слів)

Словникова робота:

Пояснити написання слів: *аеропорту «Київ», проросійських.*

Проросійські виступи в Україні (*Російська весна*) – серія акцій, проведених за участі російських спецслужб, найманців та незадоволених подіями Євромайдану громадян України, у східних і південних регіонах України у березні-квітні 2014 року. Учасники акцій виступали здебільшого за відокремлення півдня і сходу України та приєднання цих регіонів до Росії, проведення місцевих референдумів (не передбачених Конституцією України) щодо федерального устрою України, надання російській мові статусу другої державної та проти нової української влади.

Аналіз тексту за питаннями:

1. Визначте тему та основну думку тексту.
2. Визначте тип і стиль тексту. Свою думку обґрунтуйте.
3. Чому Росія не змогла реалізувати план швидкого захоплення України та зміни влади в країні?
4. Що зробив генерал Кривонос?
5. Чому українці мають бути єдині у війні?

Завдання:

1. Поділити текст на частини і скласти складний план.
2. Стисло переказати текст.
3. Висловити міркування про роль Максима Кривоноса під час широкомасштабного вторгнення Росії в Україну.

ВИСНОВКИ

Переказ – традиційний для школи вид навчальної роботи. Він якнайбільше відповідає сучасним вимогам, оскільки дає можливість організувати навчання зв'язного мовлення за типом діяльності. Школярі вчаться сприймати текст, відтворювати почуте. Робота над переказом передбачає не лише відтворення сприйнятого, а й творчість, що виявляється в доборі мовленнєвої форми висловлювання. Кожен із переказів опрацьовується на уроках розвитку зв'язного мовлення відповідно до своєї методики.

Пропонований збірник — чергова спроба реалізувати окреслену мету, визначену чинною програмою. Внесені до книги тексти відповідають програмним вимогам щодо видів переказів (докладні, стислі, вибіркові, з творчим завданням), розподілу за стилями і типами мовлення. Види переказів чітко визначені за класами від 5-го по 9-й. Кожен вид представлений рядом текстів, за обсягом відповідних вимогам чинної програми. Окрім текстів, збірник пропонує ряд підготовчих вправ та завдань словниково-семантичного, граматичного та правописного спрямування.

Важливий етап роботи над переказом — складання учнями плану почутого. Це навчає їх виділяти основну і другорядну інформацію та готує до послідовного її викладу.

При доборі текстів для переказів дотримано принцип послідовного наростання труднощів. З цією метою, враховуючи можливості учнів, введено більш складний за змістом і мовним оформленням текстовий матеріал, збільшуючи в кожному класі його обсяг.

Добираючи тексти, спиралась на ключові положення Стратегії національно-патріотичного виховання зазначені в Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 527. Документами визначено, що серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними виступають духовно-моральне, громадсько-патріотичне, військово-патріотичне виховання як основні складові національно-патріотичного виховання. Діти повинні мати безпосередній зв'язок із тим, що відбувається в країні: їхні батьки, можливо, мобілізовані й захищають Батьківщину, працюють волонтерами, беруть участь у громадських акціях та ін. Учні повинні знати, що держава і громадянське суспільство роблять усе можливе для відновлення миру та порядку в країні, відбиття зовнішньої агресії проти України, що лише в національній єдності та національній гідності наша сила й незламність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

2. Караман О. В., Караман С. О., Мацько Л. І. Українська мова. Як писати переказ. К.: Магістр-S, 1998. – 224 с.
3. Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році
4. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Українська мова 5-9 класи. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. 2011 р. Наказ МОН від 07. 06. 2017 р. № 804
5. Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти» (автори: Заболотний О.В., Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.), рекомендованої Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795). К.: Генеза, 2000 р.
6. Оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти. Наказ від 21.08.2013 р. №1222. Із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН №1009 від 19. 08. 2016 р.
7. Юлія Мала: Після цієї війни я буду набагато більше цінувати час, проведений зі своєю сім'єю. Інтернет ресурси: <https://espresso.tv/yuliya-mala-pislya-tsiei-viyini-ya-budu-nabagato-bilshe-tsinuvati-chas-provedeniy-zi-svoeyu-simeyu>.
8. Привид Києва. Інтернет ресурси: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B8%D0%B4_%D0%9A%D0%B8%D1%94%D0%B2%D0%B0
9. Тайра. Матеріал із Вікіпедії. Інтернет ресурси: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D1%94%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%AE%D0%BB%D1%96%D1%8F_%D0%93%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%B3%D1%96%D1%97%D0%B2%D0%BD%D0%B0
10. Головнокомандувач Збройних сил України. Матеріал із Вікіпедії. Інтернет ресурси: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%87_%D0%97%D0%B1%D1%80%D0%BE%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D1%81%D0%B8%D0%BB_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8